ՄԵՂՈՒ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Գին տարեկան (100 թերթ) 100 ղրուշ կանխիկ ։ Գաւառաց համար մէկ Օսմ. ոսկի ։ Մէկ թերթ 50 փարայ ։

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, մէկ կամ աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ ։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ դրամ իւն պէտք է ուղղել առ Յակոբ Յ. Պարոնեան Կ. Պոլիս Ալաճա-Համամ Խանը Խալիլ վերնայարկ թիւ 31 ։

Ճամբու ծախքը չը վճարված նամակ չընդունվիր ։

ԵՐՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ — 1874 ՄԱՐՏ 6 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — Թիւ 215

ԱՅՍ ՏԵՂԱՊԱՀՆ ԱԼ ՉԵՂԱՒ

Հերիք համբերեցինք և տակաւին պիտի համբերե՞նք ։ Ժամանակ կորսնցնելու չգար, շուտ մը Տեղապահ մը ընտրելու է. Հիմակուան Տեղապահնիս Սահմանադրութեան հակառակ է եղեր, չես հաւատար նէ՝ Օրագրոյ շաբաթ աւուր թերթը կարդա և հաւատա ։

Այս թերթը Սահմանադրութենէն քանի մը յօդուածներ հրատարակեր է, յօդուածներ՝ որոնց արդարամտութեամբ Տեղապահ Սրբազանին՝ Խրիմեան սրբազանէն աւելի յանցաւոր ըլլալուն պէտքը զգացվեր է ։ Դարձեալ նոյն յօդուածներուն տրամադրութեամբն Օրագրին արագատիպ մը առնելու պէտքն ըզգալի եղած է ։

Լաւ մը նայելով Օրագիր այս անգամ միմիայն իր խելքովը գտած չէ եղեր այդ յօդուածները, այս մասին քանի մը հանճարակիցներ ալ ունի եղեր ։ Այս յօդուածներուն վրայօք աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնելու համար պէտք է Ղալաթիոյ խորհրդարանը դիմել ։

Անցեալ ուրբաթ օրը Օրագիրեանք վերյիշեալ խորհրդարանին մէջ՝ Խրիմեան Սրբազանին իբր դատաւոր եկեղեցական համագումար ժողովին մէջ նստած ըլլալուն վրայ խորհրդակցելով Տեղապահը յանցաւոր դատեր են ։

Օրագիրեանք կը հարցնեն իրաւ թէ՝ ամբաստանութեան տակ գտնվող Խրիմեանը ինչպէս դատաւորական աթոռին վրայ նստեր է ։

Օրագիրեանց այս հարցման մենք ալ իրաւունք տալով կը պատասխանենք թէ՝ այս օրուան օրս քիչ բացառութեամբ մեր եկեղեցականաց ամէնն ալ քիչ շատ իրենց կարողութեանը համեմատ ամբաստանված են. և եթէ օրագիրեանց այդ սկզբունքին հետևիլ հարկ ըլլայ՝ ներկայ դարուս մէջ համագումար ժողովի երես տեսնելիք չունինք ։ Չենք ուզեր հոս յիշել ամբաստանութեան տակ և առաջնորդական ու դատաւորական աթոռներուն վրայ բազմող եկեղեցականաց անունները, որովհետև մեր միտքը հիմակու-հիմայ զանոնք հրատարակել չէ. այլ օրագիրեանց ազգին մէջ խաղացած գաղտնի դերը մեր պարտաւորութեանը համեմատ թերթերնուս միջոցաւ տեսարան հանել է ։ Այս տողերով չենք ուզեր ըսել թէ՝ որովհետև այդ եկեղեցականաց թշուառութիւն եղած է, պէտք է որ Խրիմեանին ալ թշուառութիւն ըլլայ. քաւ լիցի, մէկու թերութիւնը ուրիշի թերութեամբ արդարացնելու արդարախոհութիւնը չունինք, մենք այս տողերով Օրագիրեանց անզուսպ կիրքը՝ զոր խիստ սուղ տուժեց և պիտի տուժէ տակաւին ազգը, հասարակութեան աչքին առջև դնել կուզենք ։

Ժողովը զԽրիմեան ժողովին հրաւիրեր է, հոն ինչ յանցանք ունի Տեղապահը. քանի որ մինչ կը տեսնենք թէ՝ Տեղապահը կամ Պատրիարքը ժողովին որոշումները յարգելու է ։ Աս ալ թողլով ինչո՞ւ համար ժողովին անդամներն այս մասին բան մը չեն ըսեր, և Մամլոյ մէջ ամէն անարգանք ու զրպարտիչ անուանարկութիւնք կը տեղան Տեղապահ Սրբազանին գլխուն ։ Ենթադրելով թէ՝ Տեղապահը ինք իր գլխուն տուած ըլլայ այս որոշումը, միթէ խառն ժողովոյ անդամք չէին կրնար այդ որոշումը չընդունիլ ապօրինաւոր ըլլալուն համար. Արդ, խառն ժողովոյ անդամոց այս մասին պահած լռութիւնը զիրենք մեղսակից չըներ Տեղապահ Սրբազանին, և քանի մը լրագրաց՝ յանցաւորներուն խումբը թողլով մէ միայն մէկ յանցաւորին վրայ յարձակիլը եթէ կիրք չէ, ինչ է ։

Ինչո՞ւ համար Տեղապահ Սրբազանը Խրիմեան Սրբազանին բարեկամ, անոր հետը կը խօսի եղեր ։ Ահա այս է եղեր Նորին սրբազնութեան ամենէն ծանր յանցանքը, ասոր համար Խրիմեանէն աւելի յանցաւոր եղած կըլլայ եղեր ։

Տեղապահ Սրբազանը շաբաթ աւուր լրագրաց ոմանց իրեն դէմ ըրած անիրաւ յարձակմանց վրայ՝ որոց ընաւ կարևորութիւն իսկ տալու չէր, կը վշտանայ և իսկոյն հրաժարականը կը գրէ թէև ուրիշ կերպով ։

Ահա այսպէս ազգը կը զրկվի այնպիսի Տեղապահէ մը որ իրեն սիրելի ըլլալէն զատ նոյն իսկ այսօր Նորին Սրբազնութեան վրայ կոշտութեամբ յարձակող քանի մը թերթերը քանի մ՚օր առաջ այնչափ գովեստով խօսած էին վրան ։

Չենք յուսար որ Նորին Սրբազնութեան հրաժարականն ընդունվի, բայց չենք ալ յուսար որ այդ քանի մը լրագրաց և Օրագրոյ ձեռքէն խալսի, որովհետև սոյդ աղբիւրէ տեղեկացած ենք որ յիշեալ ուրբաթ օրը խորհրդարանին մէջ հանգանակութիւն մը բացվեր է Օրագրին արագատիպ մը գնելու ։

Ի՞նչ ընենք, թող այս անգամ ալ Տեղապահ մը Օրագրոյ արագատիպին զոհ երթայ ։

* * *

ԴԱՐՁԵԱԼ ՄՍՈՒՐԻ ՄԷՋ

Փունջի մէջ կը կարդանք որ «Տեառնընդառաջի տօնի օրը Բեթղեհէմի եկեղեցւոյն սիւնազարդ գաւիթէն մեր եկեղեցական թափօրը անցած ատեն Յունաց կողմանէ դարձեալ արգիլվեր է, և մեր Ս. Պատրիարքը դարձեալ բողոք բարձեր է ։»

Հիմայ ճամբան գտանք, անոնք արգիլեն, մենք բողոքենք. թէպէտ և անոնք արգիլելէն զատ ուրիշ բան մը չեն կրնար կոր ընել, բայց մենք ալ բողոքելէն զատ ուրիշ բան մը ըրած չունինք ։

Ես կըսեմ թէ՝ քիչ մ՚ալ մենք արգիլենք ու անոնք բողոքեն, թերևս աս կերպով քիչ մը յաջողինք ։ Աս ընելու համար մայրաքաղաքիս և գաւառաց մէջ որչափ յաղթանդամ վարդապետներ կան նէ՝ ամէնն ալ Երուսաղէմ խրկելու է և Ս. Ծընընդեան եկեղեցւոյն մէջ պահելու է որպէս զի Յունաց թափօրը անցած ատենը վրան յարձակին ու Յոյները ետ մղեն ։

—Ապրիս Մեղու ապրիս, Աւետարանը ասանկ կը հրամայէ ։

Աւետարանը Յոյներուն այնպէ՞ս

կը հրամայէ, և Ցոյները՝ այնպէս ընելնուն համար Քրիստոնեայ ըլլալէ կը դադրի՞ն կոր։ Բաց ի ասկից, Աւետարանը կը հրամայէ՞ մեզի որ ծեծ կերէք, կը հրամայէ՞ որ միայն բողոք բարձէք և ուրիշ բան մ'ընէք։

Ըստ մեզ, Ցունաց ձեռքէն խալսելու համար ուրիշ միջոց չկայ. Ցոյները ոչ թէ միայն եկեղեցիէն Թափոր անցուցած ատեննին արգիլելու է, այլ փողոցն ալ տեսած ատեննին քանի մը հատ գլուխնուն իջեցնելու է։ Որչափ երջանիկ պիտի համարէի ինքզինքս եթէ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը քանի մը Ցոյն կրօնաւորաց ոտքերն ու ձեռքերը կապելով ինձի խրկէր որ ծեծէի ...։

Աղէկ միտքս ինկաւ. Ղազար վարդապետ Թշուառականը կենէ հոս մեր փոխանորդը կը ծեծէ, մարդ Աստուծոյ, չերթա՞ս Երուսաղէմ մարդ ծեծես և լրագրաց մէջ փառաւորվիս։

Կատակը մէկդի, Մեղու իբրև լրագիր աս կարծիքը կը յայտնէ, այն է Ցոյները քիչ մը ծեծել անոնց հետ բարեկամութիւն հաստատելու համար. Վարչութիւնը ուրիշ ճար մը կը գտնէ նէ՝ ատոր ալ ըսելիք չունինք։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄՕՏԵՆԱԼԸ

Խառն ժողովը որոշեր է ամսոյս **15**ին Երեսփ. Ընդհանուր ժողով գումարել։

Խառն ժողովը չորս ամսուան մէջ հազիւ կրցաւ Ընդհ. ժողով գումարելու որոշում տալ, նայինք այս որոշումը քանի ամսուան մէջ պիտի գործադրէ։

Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը լմնցած ըլլալով այս օրէնքըս տպագրութեան պիտի տրվի եղեր որպէս զի ամեն երեսփոխան օր առաջ կարդայ ու ընելիք դիտողութիւնները պատրաստէ։

Օրագրին խօսքին նայելով Սահմանադրութեան մէջ վերաքննելի կէտ մը գտած չեն եղեր, և եթէ եթէ աս ճշմարիտ է, ինչ հարկ նորէն տպելու, թող երեսփոխան էֆէնտիք գործադրութեան մէջ գտնըլով Սահմանադրութեան վրայ ընեն դիտողութիւննին։

Բայց, Օրագրին խօսքին չհաւատացվիր, իբրև թերթ իւր առջի դրածը չհերքելու համար վերաքննելու բան մը չկայ կըսէ հրապարակի վրայ, իբրև մարդ իր խօսածը չհերքելու համար վերաքննելի կէտեր կան կըսէ Ցանձնաժողովոյ մէջ (այս խօսքին մէջ երկդիմի նշանակութիւնը ներելի է) հետևապէս Օրագրոյ համար Սահմանադրութիւնը վերաքննութեան պէտք չունի, իսկ խմբագրին համար ունի։

Փունջ կը լսէ թէ Պատրիարքի ընտրութեան խնդիրն առաջին խնդիր պիտի ըլլայ, իսկ ես կըսեմ թէ առաջին խնդիրը Տեղապահ Սրբազանին հրաժարականին խնդիրը պիտի ըլլայ։ Ընդհ. ժողովը հիմայ երկու խնդիր ունի, մէկ կողմէն ընտրել միւս կողմէն հրաժարեցնել. այս երկու գործը մէկէն տեսնելը անկարելի ըլլալով մենք կառաջարկենք որ պաշտօնները բաժնվին Ընդհ. ժողովին մէջ, երեսփոխանաց կէսը ընտրելու պաշտօնը վարէ կէսն ալ հրաժարեցնելու։ Այսպիսով գործերը արագութիւն կառնեն և շաբաթը անգամ մը Պատրիարք կընտրենք և կը հրաժարեցնենք։ Եթէ ընտրող կողմը դանդաղ գտնըվի՝ Թող միւս կողմը իր պաշտօնը վարէ այսինքն հրաժարեցնէ. բայց, ընտրըված մէկը չկայ եղեր, Թող ընտրըվելիքը հրաժարեցնէ, ինչո՞ւ պարապ նստի։

Էհ, ընթերցող, երեսփոխանութեան մէկ մասին ըրածն ալ արդէն աս է, և իմ ըսածներս թեթևկատակի ձևով բայց ճշմարտութիւններ են։

Ողջամտութիւնը դեռ կը քնանայ . . . յուսահատութիւնը կամաց կամաց կարթննայ . . .

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

Ինչպէս որ ծանուցած էինք մեր վերջին Թուով անցեալ շաբաթ գիշեր Նէմիկ Բաշայի Թատրոնը “Սև դղեկի աւերակները„ անուն Թատերգութիւնը ներկայացուց։ Դերասանք ու դերասանուհիք խիստ յաջողակութեամբ կատարեցին իրենց դերերը և հանդիսականաց՝ որոնցմով ծանրաբեռնեալ էր գետնայարկը ու վերնատունը ինչպէս նաև քանի չափ օթեակներ, բուռն ծափահարութեանց արժանացան։

Գ. Նալեանը որ մեծ դեր մը կը կատարէր, իւր դերին մեծութեանը համեմատօրէն մեծ “պրավօ„ներու արժանացաւ։

Գ. Նօշի որ Թատերաբեմի տնօրէն է և որ բան մը չը խնայեր իւրաքանչիւր դերասանն իր ասպարէզին մէջ յառաջ մղելու համար ՚ի տես կանչվելով հանդիսականաց շնորհակալութիւններով ընդունվեցաւ։

Թատերգութեան Թարգմանիչ Գ. Քաքմաճեան նոյնպէս հանդիսականաց կողմէն ՚ի տես կանչվելով ծափահարվեցաւ։

Հանդիսականք թէ խաղին ընտրութեանը թէ դերասանաց յաջողակութեանը և թէ խաղին պահանջած տեսարաններն ամենայն ճշդութեամբ և գեղեցկութեամբ տեսնելնուն վրայ զմայլած Թատրոնի Տնօրէն Մեծ. Ցակոբ էֆէնտի Վարդովեանն ի տես հրաւիրեցին, աւելի սէր յայտնեցին քան թէ շնորհակալութիւն. բուռն ծափահարութիւններէ ետք պսակով մը և զոյգ մը աղաւնիով օժտեցին զինք ու այնպէս ետ դարձուցին։

Այս գիշեր, ինչպէս ծանուցած ենք մեր վերջին Թուով, Վիքթօր Հիւկօյի Թշուառները պիտի տրվի ՚ի նպաստ Գ. Թ. Ֆասուլեաճեանի։

Գ. Թ. Ֆասուլեաճեանը որ կրնայ ըսվիլ թէ քայլ առնելը տեսարանին վրայ սորված է այնչափ երկար տարիներէ՝ի վեր անոր վրայ քալելուն համար, և որ իր կատարած մասերուն մէջ ցոյց տուած յաջողակութեամբը Թատերասէր՝ազգայնոց համարումը գրաւած է, անշուշտ իւր նպաստը գոհ սրտիւ ընդունելու բաղդը պիտի վայելէ։

ԴԱՏԸ՞ ԴԵՂ

Ձիւն եկաւ, փողոցները ձիւնով ծածկըվեցան, արև բացվեցաւ ձիւները հալեցան, փողոցները մաքրըվեցան և աս Գատը դեղի խնդիրը տակաւին չմաքրըվեցաւ։

Քաղ. ժողովը անցեալները քանի մը հոգիի ձեռբակալել տալով զանոնք ազգային իրաւունքներէ զրկելու որոշում տուած էր Գատը դեղ գացող քննիչներուն դէմ խօսած ըլլալուն համար (իբր թէ.)

Լսածնուս նայելով Քաղ. ժողովը հիմայ այս անձերէն ստորագրութիւն կուզէ եղեր առնել աս իմաստով թէ՝ քննիչներուն Գատը դեղ եկած օրը տեղի ունեցած վէճին մէջ իրենք մաս չունին։

Թողունք որ Գատը դեղ վէճ եղած չէ որ անոնք ալ մաս ունենան, եթէ այդ մարդիկ յանցաւոր են՝ մենք յանցաւոր չենք ըսելով կրնա՞ն յանցաւոր չըլլալ. եթէ յանցաւոր չեն՝ յանցաւոր ենք ըսելով կրնա՞ն յանցաւոր ըլլալ։ Ո՞ւր տեսնըված է մէկու մը յանցաւոր ըլլալը կամ չըլլալը անոր խոստովանութենէն հասկնալու քաղաքականութիւնը։ Ինչ հարկ կայ ստորագրութիւն տալ յանցաւոր չըլլալու համար քանի որ յանցաւոր չեմ. ասիկայ պարզապէս կը նմանի առաջարկել մարդու մը որ իր մարդ ըլլալուն համար ստորագրութիւն մը տայ։

Քաղ. ժողովն լաւ կընէ եթէ Պէյլէրպէյեանէն ստորագրութիւն մը առնէ իրեն քովը գտնըված **15000** ղրշ.ը մինչև հիմայ ազգին տուած չըլլալուն համար. Քաղ. ժողովը լաւ կընէ եթէ ստորագրութիւն մ'ալ ինք տայ այս խնդրոյն մէջ անաչառութեամբ վարված չըլլալուն համար։

Ասանկ ստորագրութիւն մը չպիտի կրնայ տալ Քաղ. ժողովը և պաշտօնի անցնելէն քանի մ'օր ետքը հանած յայտարարութիւնը իր ընթացքովը պիտի հերքէ եթէ հերքած չէ մինչև հիմայ։

․ ․ ․ Խմբագիր

Խասգիւղի Ներսէսեան վարժարանի հոգաբարձութեան անդամներէն մին տեղ մը քանի մը անձանց ներկայութեան ըսած ըլլալով որ “Թաղ. Խորհրդոյ ատեանը ատակ ըլլիլ կ'ընէ, „ Այս խօսքը բնականաբար Խասգիւղցւոց մեծ մասին միտքը պղտորեց: Ասոր վրայ քանի մը պատուաւոր գիւղացւոց կողմանէ ստորագրեալ խնդրագիր մը ներկայացուեցաւ Թաղ. խորհրդոյն որն որ՞ յիշեալ հրատարակութեան ստուգութիւնը կամ սուտութիւնը քննութեան ենթարկել կը պահանջէր:

Թաղ. խորհուրդը՝ այդ խնդիրը իբրև իրեն պատուոյն ուղղակի վերաբերեալ խնդիր նկատելը և իբր այն Թաղեցիներէն աւելի սոյն քննութեան փափաքող ըլլալը յայտնելէն ետքը, չը գիտենք ինչ պատճառաւ գրեթէ երեք ամիսէ ի վեր 'է որ 'այն խնդիրը երկարաձգած է և երևոյթներն ալ կը գուշակեն թէ քննութեան ալ տանելու միտք չունի:

Մեք, ստորագրեալքս, որ Թաղ. խորհրդոյն մատուցուած խնդրագիրը ստորագրողներէն չ'ենք դժբաղդաբար, պատուարժան խորհրդոյն այս նկատմամբ ցոյց տուած անտարբերութիւնը տեսնելով, իրաւամբ կը գայթակղինք և կը փութանք հրապարակաւ խնդրել Թաղ. Խորհըրդոյ մեծապատիւ անդամներէն որ բարեհաճին իրենց վրայ քսուած այդ արատը քննութեամբ ժամ յառաջ սրբելու փոյթ տանիլ և պէտք եղածը անօրինել, եթէ իրօք, զրպարտութիւն մը կամ սուտ յայտարարութիւն մ'է այն:

Խնդրենք, . . . Խմբագիր, որ բարեհաճիք ներկայն ձեր պատուական թերթին մէջ հրատարակել:

Խասգիւղ 4 մարտ 1874
Քանի մը Խասգիւղցիք

ՄԵՐ ՊԱՐՏՔՆ Է

Քաղաքական Նոր Աշխարհագրութեան համեմատ Գերմանիոյ՝ Ալզաս և Լորէն գաւառները Գաղղիացւոց ձեռքէն առնելու ստիպուած ըլլալով՝ հարկադրուեցաւ յիշեալ գաւառներէն երեսփոխան ընդունիլ իր Ազգային ժողովին մէջ:

Այս անգամ յիշեալ գաւառներէն ընտրուած երեսփոխան մը ժողովին ներկայանալով խօսիլ կսկսի: Նախագահը կը ծանուցանէ որ, ներքին կանոնադրութիւնը չներեր Գաղղիերէն խօսիլ:

Աղէկ ա՛, իրենց ներքին կանոնադրութիւնը կը ներէ՞ որ մարդս կեցած տեղը մէկէն 'ի մէկ Գերմաներէն կարենայ սորվիլ: Եթէ կը ներէ թո՛ղ այդ ներքին կանոնադրութիւնը մեզի խրկեն, որովհետև Պօլսոյ մէջ Գերմաներէն սորվելու փափաքողներ շատ կան:

Ատենաբանը Նախագահին այս ծանուցումին վրայ առջի բերան շուարեր մնացեր է, բայց ետքը Նախագահին կողմէն եղած խստութենէն վախնալով սկսեր է Գերմաներէն կարդալ:

Ատենաբանը այսպէս սկսեր է.

— Մեզի երեսփոխան ընտրող Ալզասցիք և Լորէնցիք պարտք դրած են մեր վրայ՝ Գերմանիոյ կառավարութեան դէմ բողոքել:

— Բողոքելո՞ւ համար երեսփոխան ընտրուած՞էք դուք կը հարցունէ Նախագահը:

— Գերմանիա անիրաւութիւն գործեց մեզի դէմ:

— Պարոն 'ի կարգ կը հրաւիրեմ զքեզ, այդ բառդ անարգանք մ'է:

— Մեր պարտքն է, Ալզասցիք և Լորէնցիք պարտք դրին մեր վրայ:

— Ասիկայ պարզապէս նախատել է:

— Մեր պարտքն է:

Թէ նախագահին զանգահարութեան թէ երեսփոխանաց ոմանց յանդիմանութեան և ծիծաղներուն ականջ չկախելով "մեր պարտքն է„ ըսելով մեր ատենաբանը խօսքը կը շարունակէ աներկիւղ, և փաստերով ու ապացոյցներով բառերը կը հաստատէ:

Մենք ալ ունինք երեսփոխան մը որ այս երեսփոխանին պէս ո՛չ յանդիմանութեանց և ո՛չ ծիծաղողներուն ականջ չկախելով իր խօսքը կը շարունակէ. ճիշդ այս երեսփոխանին պէս անվախ կը խօսի, բայց անոր պէս հանճարով չխօսիր, այս երեսփոխանին քաջութիւնն ունի, բայց ո՛չ հանճարը:

— Կաղաչեմ, Մեղու, ըսէ, ի՞նչ է այն երեսփոխանին՞անունը:

— Ջեմ ըսեր:

Եթէ ով ըլլալը չկրցար հասկընալ, դարձեալ մի հասկնար:

— Ինչո՞ւ:

— Մեր պարտքն է:

ՄԱՂԱՔԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԱԶԳԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ՞

Պ. Մաղաքեանի մինչև հիմա ազգին մատուցած ծառայութիւններ մինչև հիմա հրատարակուած Մեղուներով ազգին ծանուցած էինք. կը մնայ մեզ իր մէկ ծառայութիւնն ալ՝ զոր կամ մատուցած է և կամ մատուցանելու վրայ է ազգին, արդոյ հասարակութեան ծանուցանել:

Պ. Մաղաքեան՝ իր թատերական և կաքաւչական շրջանը աւարտելէն անմիջապէս ետքը այս օրերս կուզէ եղեր Արևելեան թատրոնը վարձու տալ անոր նախորդ վարձակալ Ցոյնին, զոր այնչափ դժուարութեամբ դուրս՝ հաներ ազգը:

Պ. Մաղաքեանի այս վարմունքը կասկածել կուտայ մեզ որ թատրոնը չ'վարձած այդ Ցոյնին հետ խօսքը մէկ ըրած ըլլայ քիչ ատենէն թատրոնը դարձեալ իրեն դարձունելու համար:

Կը կասկածինք մենք. թերևս ըսիլ մեզ թէ կասկածը ճշմարտութիւն չէ, կրնար ըլլալ որ մեր կասկածը ճշմարտութիւն չըլլար եթէ Պ. Մաղաքեանի՝ թատրոնը անոր նախորդ վարձակալ Ցոյնին վարձու տալու ճշմարտութիւնը՝ կասկած ըլլար:

Ահա այսպէս, Պ. Մաղաքեանը մինչև հիմա մեզի՝ մատուցած ծառայութեանց վրայ ծառայութիւն մը ալ կաւելցունէ, ծառայութիւն որ զինք՞ պիտի անմահացնէ Հայոց մէջ:

Չգիտենք Թաղ. խորհուրդը ինչ ճամբայ պիտի բռնէ այս խնդրոյն մէջ. բայց ինչ՞ ճամբայ ալ բռնէ, պիտի տուժենք այդ անխոհմութիւնը, որով հինգ տարուա համար վարձու տրվեցաւ այդ շէնք և որ ան ատեն քանի մը լրագիրալ բողոքեցին, Բերայի կղուածական հոգաբարձութեան դէմ:

Կղուածական հոգաբարձութիւնը իր այս անխոհեմութեամբը ոչ թէ միայն պատճառ տուաւ որ այդ Ցոյնը նորէն ոտք կոխէ 'հոն, այլ եկեղեցւոյն սնտուկին մէկ երկուհարիւր ոսկի ալ վնաս տուաւ, որովհետև, թող թէ՝ այն ատեն հազար ոսկիի վարձել ուզողներ շատ կային, Վարդովեան էֆէնտին մինչև հազար երկու հարիւր ոսկի տուած էր, և այդ երկու հարիւր ոսկին որ եկեղեցւոյն սնտուկին մէջը պիտի մըտնէր, այսօր՞ անշուշտ Մաղաքեանին քսակը պիտի մտնէ:

Այս մասին ուրիշ խօսելիքներնիս ուրիշ անգամ:

ԷԼՏԻՎԷՆՃԻ ՏԻՒՔԵԱՆԸՆՏԱ

— Մարկոս աղա, տիւն Պէյօղլունտա կէօրտիւմ սիզի՞, նէ՞ իշինիզ վար սիզին օ Թարաֆլարտա:

— Պիզիմ գարընըն էլէրի պիրազ պիչիմսիզ օլտուղու իչին վէ պունու պաշգալարընտան կիզլէսին. տէյու էլտիվէն իսթէտի, պէն տէ պիզիմ. քարընըն հաթըրընը քըրմամաք իչին Պէյօղլունա չըքտըմ իսթէտիյինի ալմայա:

— Պէյօղլունուն տիւքեանլարընը պէյէնտի՞ն մի:

— Նէ՞ տէմէք. հէր քէս ախզուիթա իթսին տէյու տիւքեանընը քըզլար վէ քարըլար իլէ տօլտուրմուշ. ատամա հավէս կէլմօր Պէյօղլու տիւքեանլարընտան ալըշ վէրիշ էթմէյէ.

— Էօյլէ իսէ նէ՞ տիր չունուն պունուն պաղըրըպ չաղըրմասը քի ալըշվէրիշլէր քէսատ կիտիյօր, չուպու տա տիւքեանընա պիրէր քըզ եախօտ պիրէր քարը քօյսուն վէ ախզուիթա էթսին :]

— Հէմ պու քըզլար եախօտ գարըլար կիւլէր եիւզլիւ օլուպ միւշթէրի կէլտիկի կիպի քարշըլայօրլար, ֆէգաթ սօնրա զէվքըլէնիյօրլար.

— Սէնի տէ գարշըլատըլար մը:

— Մաշալլահ, չիւնքի պէն նէրտէ պիր բարլաք քարը եախօտ քըզ կէօրիւյօրսամ իչէրի կիրիպ էլտիվէն սօրույօրում. ֆէգաթ կիրտիյիմ տիւքեան կէօմլէկճի եախօտ չապկաճը տիւքեանը իմիշ. ·՞պէն ենէ էլտիվէն սօրույօրում: Պիր չապկաճը տիւքեանընտա էլտիվէն սօրտում իսէ " պրէ էսէք ատամ պուրտա էլտիվէն օլու՞ր մու „ տէտի. պէնիմ տէ չու սէօզ հօշումա կէլտի կիւլէրէք տըշարը չըգտըմ:

— Էյ էլտիվէնի ալտը՞ն մը:

— Էֆէնտիմ, տօղրու եօլտան կիտէր իքէն պագտըմ քի տիւքեանըն պիրիսինին քաբուսունուն իւս-

Թիւնտէն Թէնէքէտէն էլտիվէն ասմըշլար ։

—Օ նէ՞ օլաճագ ։

—Էֆէնտիմ, հէր քէս քէնտի մալթահըրըն նէ օլտուղունու անլաթըրըրմագ իչին պու եօլու Թութմուշլար, մէսէլա քունտուրաճըլար տիւքեանըրըն քաբուսունտան տէմիրտէն պիր չիզմէ ասըյօր, էլտիվէնճի պիր էլտիվէն ասըյօր, արապաճը պիր արապա ասըյօր, քուաուրճու տա հաքէզա ։ Իշտէ շու նըշանլարըն էլտիվէնճի տիւքեանընը պուլուպ իչէրի կիրտիք վէ էլտիվէննինիզ վա՞ր մը տէյի սօրտուք իսէ՝ պէն Թիւրքճէ պիլմէզ, էլտիվէն եօգ պուրատա տէտի ։ Էյ, շունլար նէ՞ տիր տէյի սօրտուք իսէ. օնլար կան տըր տէտի, էկէր իսԹէրսէն կան վէրէյիմ, ֆէգաթ էլտիվէննիմիզ եօգ տուր տէտի ։ Եուտա՞րմըյըմ պէն, կանը էլտիվէն տէյի ալըրմըյըմ, քա՞չ եաշընտայըմ պէն, քէնտիմին ֆիքրի տիւզճէ կեա՞նը էլտիվէն տէյի էլիմէ սըգըշտըրըպ ձագ վէ սօնրա տա գէվլքլէնէճէք պէնի ։

—Պէ ճանըմ էլտիվէնի պիչիմինտէն Թանըմայօրմուսուն ։

—Թանըրըմ, էլտիվէնէ պէնզէյօրլար, ֆէգաթ պէլքի էլտիվէն տէյիլլէր տիր. Հէր էլտիվէնէ պէնզէյէն էլտիվէ՞ն մի օլուր, հէր ատամա պէնզէյէն ատամ մը տըր. պիր ատամ ատամա պէնզէմէմէլի, ատամ օլմալը ։

—Էլտիվէնճի տիւքեանընտան պօ՞շ մու չըգտըն ։

—Եօգ, պիզ քըզ իլէ սէօյլէշիր իքէն տիւքեանըն սահիպի կէլիպ՝ պէ ճանըմ մարագլընըզնէ՞ տիր տէտի ։ Էլտիվէն իսԹէրիզ տէտիք. Էյ պունլար չօրապ տէյիլ եա, էլտիվէն իշտէ, նէյէ՞ ալմայօրսուն տէյի սօրտու իսէ՝ պունլար կան ըմըշ տէտիք ։ Պէ ճանըմ կան ֆրանսըզճա էլտիվէն տէմէք տիր տէտի իսէ՝ աֆֆ իտէրսինիզ սինեօր, պէն ֆրանսըզճա պիլմէմ. քի էլտիվէն օլտուղունու անլայալըմ տէտիք ։ Պունտան մաղէ տիւշիւնճէ ալտը պէնի քի պիզիմ քարընըն իսԹէտիյի ֆրանսըզճա էլտիվէն մի տիր եօգսա Թիւրքճէ մի ։

—Ցիվանէ միսին ատամ, հիչ էլտիվէնին ալաֆրանկասը ալաԹուրքասը օլո՞ւր մու ։

—ՍէԹրինին օլուր՞ տա էլտիվէնին օլմա՞զ մը ։

—Էնճամը, հէրիֆ տէտի քի սէնին իսԹէտիյին պունլար տըր վէ քաչ նումէրօ իսԹէրսին, գարընըն էլի քաչ նումէրօ տըր տէտի ։

—Պիզիմ էվին նումէրօսու սէքսէն տօքուզ տուր ֆէքաթ քարընըն էլինին նումէրօսունու պիլմէյօրում տէտիք ։ Նէ տէյէճէյիմի գայպ էթտիմ, էլին նումէրօսու նէ՞ օլմալը ։ Պէ՛ ճանըմ, գարընըն էլի պէօյիւք միւ տիւր եօքսա ուֆագ մը տըր տէտի, նէ՛ պէօյիւք նէ քիւչիւք տէտիք ։ Էօյլէ իսէ՝ սանա պիր էլտիվէն վէրէյիմ քի նէ պէօյիւք օլսուն նէ տէ քիւչիւք ։ Պունուն էւզէրինէ պիր չիֆԹ էլտիվէն վէրտի. Իքի էլտիվէն չօգ տուր սինեօր, պիր Թանէսի էվէրիր տէտիք. ֆէքաթ օ մալինի սիւրմէք իչին տայանըգ տուրույօր. Թէք էլտիվէնի նէ՞ եափաճագըն, գարընըն պիր էլի վար տըր,

—Լագըրտը էթմիշ կէօյա, Թէք էլտիվէնի օլանըն պիր էլի օլմազ լազըմ կէլիր, իւչ ֆէսի օլանըն տա իւչ գաֆասը օլմազ լազըմ կէլիր ։

—Էօյլէ եա, ֆէքաթ տիւքեանճը տէտիյին մալինի սիւրմէյէ պագքար, միւշԹէրի տէտիյին կէօզիւնիւ տէօրտ աչմալը ։ Նիհայէթ, հէփ էյի լագըրտըտան սօնրա Թէք էլտիվէն սաթմամ պէն տէտի ։

—Օ պաշգա լագըրտը, նէ սէլահիյէթի վար սէնին քարընըն գաշ էլի օլուպ օլմատըղընը սօրմայա ։

—Էօյլէ եա, հէմ էֆէնտիմ տիւզիւլԹա եօք, մէտարիֆիմիզի քըսալթմայա մէճպուր օլույօրուզ, չիմտիլիք պիր էլտիվէն ալալըմ տա տէտիք, պիր կիւն պիր էլինէ օ պիր կիւն օ պիր էլինէ Թագարըն տէտիք, իլէրիտէ տիւզիւլԹմայէ աչըլըր իսէ պիր Թանէ տահա ալըրըզ տէտիք. եօգ, Թէք էլտիվէն օլմազ ըմըշ, մադէմ գարընըն իքի էլի վար ըմըշ էլտիվէն տէ իքի օլմալըյըմըշ, մադէմ գարընըն օն պարմագը վար օն Թանէ եիւզիւք ալմալըյըմըշ, հէր պարմագա մուԹլագա եիւզիւք միԹագմալը, հէր էլէ էլտիվէն մի կիյմէլի . . . ։

—Պարա տուզագը էֆէնտիմ, պարա, սաքընմալը օնլարտան ։

—Ալմատըմ ա՛, պօշ կէրի տէօնտիւմ ։

—Քարըն նէ՞ տէտի ։

—Քարըյա աչմատըմ իշի քի, օնա տէտիմ քի, Պէյօղլունտա էլտիվէն պուլամատըմ, կէլէճէք հաֆթա աշաղըտան կէլէճէք իմիշ ։

—Քանտը՞ մը ։

—Քանտըրտը ամա, քանտըրմագա քանաաթ էթտի ։

—Ցէմէք օլուր քի, օ կիւնիւսատէ գօրք սէյր էթմին ։

—Օնու սօրմա, Պէյօղլունուն սիւԹիւն տիւքեանլարընտա էլտիվէն սօրտուքԹան սօնրա, աշաղը էնէր իքէն գարշըմա պիր կիւզէլ վէ սէրպէսԹ պիր քարը չըքտը, եանընտա կիտիպ օնա տա էլտիվէն սօրտուք ։ Կէլէճէք հաֆթա էլինէ ֆիքրիմ վար էլտիվէն արամայա ։

—Պիզիմ քարըյա տա էլտիվէն լազըմ էօյլէ իսէ, կէլէճէք հաֆթա պէրապէր չըքալըմ ։

—Օլուր ։

ԱԶԴ

Մայրաքաղաքիս ազգային վարժարանաց մէջ Հայերէն, Պատմութիւն և Աշխարհագրութիւն այցելութեամբ դասախօսելու պատրաստ երիտասարդ մը կայ ։

Ուզողը կրնայ լրագրոյս գրասենեակէն տեղեկութիւն առնալ ։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ .

ՕՐԱՑՈՅՑ

1874 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Զարդարեան գործարանէն ’ի լոյս ընծայուած այս օրացոյցը որու վրայ Լատինաց, Յունաց, Տաճկաց ամիսները նշանակուած են. գրասենեակներու կամ վաճառատուներու մէջ կախուելով մեծ դիւրութիւն կուտայ առեւտրական գործոց մէջ գտնուողներուն ։

ԲԷՀՊԷՐԻ ԼԻՍԱՆԸ ԹՈՒՐՔԻ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒՐՔ. ԼԵԶՈՒԻ

ՔԻԹԱՊԸ ԹԱՍԸ (ԳԻՐՔ Թ)

ԳԱՎԱՍԻՏԻ ԱՐԱՊԻՑԷ

(Բառագիտութիւն Արաբերէն)

Կըլի–լի–ն Տաճկական լեզուի անուն դասագրքիս յառաջաբանութեան մէջ խոստացածս այս կատարեցի՝ նոր ու դիւրուսոյց եղանակաւ և ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ անուամբ 12 հատոր դասագրքեր հեղինակելով ։

Բանաւոր առիթներով ’ի սկզբան նոյն իններորդը (բառագիտութիւն Արաբերէն) տպագրած եմ, որ կը գտնուի կամուրջի գլուխ պարագան և ամեն Հայ գրավաճառաց քով ’ի գին 10 դահեկան ։

Գ. ԳԱԼՊՉԵԱՆ

* * *

ՊԱՋԷՆ ՄԱՐԱՋԱԽՏԻՆ

ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԲՆԱԳՐԷՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ

* * *

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Մ. Խ. ԵԷՄԷՆԻՃԵԱՆ

Մաս առ մաս հրատարակվիլ ըսկըսած ըլլալով 19րդ. տետրն ալ այս շաբթու հրատարակվեցաւ և կը ծախվի բոլոր գրավաճառաց և լրագրավաճառաց միջոցաւ ’ի գին մէկ դահեկանի ։

ՏԷՐ ԼՐԱԳՐՈՅ Յ. Գ. ՍԸՎԱՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ — ՏՆՕՐԷՆ
Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ե. ՄԻՒՀԷՆՏԻՍԵԱՆ